

บันทึก

เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการใช้จำนวนเงิน
ในเหตุที่ผู้เอาประกันภัยฆ่าตัวตายด้วยใจสมัคร

กระทรวงพาณิชย์ ได้มีหนังสือ ที่ พณ.๐๘๐๓/๐๒๑๗ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๒๔ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กระทรวงพาณิชย์ได้รับรายงานจากสำนักงานประกันภัยว่า ในการควบคุมบริษัทประกันชีวิตให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๑๐ มาตรา ๔๒ (๕) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์สั่งเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตของบริษัทได้เมื่อปรากฏว่าบริษัทประวิงการจ่ายเงินที่ต้องจ่ายตามกรมธรรม์ประกันภัย หรือประวิงการคืนเบี้ยประกันภัยที่ต้องจ่ายหรือคืนโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือจ่ายหรือคืนไปโดยไม่สุจริต ซึ่งในการนี้มีปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยชี้ขาดเพื่อยึดถือเป็นแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้จำนวนเงินในเหตุมรณะของบุคคลหนึ่งบุคคลใดตามมาตรา ๘๙๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งมีข้อเท็จจริงดังนี้ คือ ผู้เอาประกันภัยรายหนึ่งได้ประกันชีวิตตนเองไว้กับบริษัทประกันภัยแห่งหนึ่งเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๒๒ ก่อนเอาประกันชีวิตผู้เอาประกันภัยได้ตั้งลัทธิของตนเองเรียกว่า ลัทธิรวม โดยมีหลักการ ๓ ข้อ คือ ๑. ไม่เกิด ๒. ตายแล้ว ๓. รับผิดชอบ และเพื่อให้เป็นไปตามลัทธิของตน ผู้เอาประกันภัยจึงประกาศจะฆ่าตัวตายโดยกำหนดเอาวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๒๓ เป็นวันตายของตนเอง และได้บอกเพื่อน ๆ และคนรู้จักทราบด้วยการแจกใบปลิวและบอกกล่าวด้วยวาจาให้ทราบโดยทั่วกันในการประกันชีวิตของตนเองครั้งนี้ผู้เอาประกันภัยได้ยกประโยชน์ให้บิดาของตน และทราบว่าหากตนฆ่าตัวตายภายหลังหนึ่งปี นับแต่วันทำสัญญาประกันภัยแล้วบริษัทจะต้องจ่ายเงินตามสัญญาประกันภัย โดยเข้าใจมาตรา ๘๙๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นอย่างดี ครั้นถึงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๒๓ ตนเองไม่สามารถฆ่าตัวตายได้ แต่ได้ฆ่าตัวตายเมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๒๓ ซึ่งเป็นเวลา ๑ ปี ๒ เดือน กับ ๑๐ วัน นับแต่วันทำสัญญาประกันภัย จากข้อเท็จจริงดังกล่าว สำนักงานประกันภัยจึงขอหารือในปัญหาข้อกฎหมายว่า ในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยมีเจตนาจะฆ่าตัวตายอยู่ก่อนหรือขณะทำสัญญาประกันภัยโดยปกปิดไม่แจ้งให้บริษัทประกันภัยทราบเช่นกรณีดังกล่าวข้างต้น และได้ฆ่าตัวตายภายหลังหนึ่งปีนับแต่วันทำสัญญาประกันภัย สัญญาประกันภัยที่ทำขึ้นนี้จะมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายหรือไม่อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) ได้พิจารณาปัญหานี้ประกอบกับฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ (สำนักงานประกันภัย) แล้วมีความเห็นว่า เมื่อพิจารณามาตรา ๘๖๕^๑ และมาตรา ๘๖๖^๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและ

^๑ มาตรา ๘๖๕ ถ้าในเวลาทำสัญญาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยก็ดี หรือในกรณีประกันชีวิต

พาณิชย์ แล้วจะเห็นได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่คู่กรณีพึงระวังรักษาประโยชน์ของตนเองเพื่อให้สัญญาามีผลบังคับได้ตามกฎหมาย เมื่อมีการโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิเกิดขึ้น เป็นอำนาจหน้าที่ของคู่กรณีที่พึงพิจารณาไปยั้งศาลตามมาตรา ๕๕^๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้อยู่แล้ว และเมื่อพิจารณาอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๑๐ ไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติใดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นผู้วินิจฉัยว่าสัญญาประกันภัยใดจะมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายหรือไม่ ดังนั้น ปัญหาที่หารือมานี้ไม่ปรากฏว่าเป็นปัญหาของกระทรวงทบวงกรมใดในรัฐบาลและยังเป็นกรณีที่กระทบถึงสิทธิและประโยชน์ของบุคคลภายนอกซึ่งอาจฟ้องคดีต่อศาลด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) จึงไม่อยู่ในฐานะที่จะให้ความเห็นในเรื่องนี้ อนึ่ง ปัญหาในทำนองเดียวกันนี้เคยมีความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๓)^๔ วินิจฉัยว่า ตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๑๐ มิได้บัญญัติให้อำนาจนายทะเบียนในการวินิจฉัยว่าสัญญาประกันภัยใดเป็นโมฆียะกรรมหรือไม่ คณะกรรมการกฤษฎีกา(กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) จึงไม่อยู่ในฐานะที่จะให้ความเห็นในเรื่องนี้

อนึ่ง หากมีปัญหว่าผู้รับประกันภัยไม่จ่ายเงินตามกรมธรรม์ประกันภัยในกรณีดังกล่าวจะเป็นการประวิงการจ่ายเงินตามมาตรา ๔๒ (๕)^๕ แห่งพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๑๐ หรือไม่นั้น เรื่องนี้ผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ (สำนักงานประกันภัย) ได้ชี้แจงว่าได้มีการวางหลักเกณฑ์ ๖ ประการเกี่ยวกับการกระทำที่แสดงเจตนาที่จะประวิงการจ่ายค่าสินไหมทดแทนไว้แล้วตามเอกสารของสำนักงานประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๒๐^๖

บุคคลอันการใช้เงินย่อมอาศัยความทรงชีพหรือมรณะของเขานั้นก็ดี รุ้อยู่แล้วละเว้นเสียไม่เปิดเผยข้อความจริงซึ่งอาจจะได้ใจให้ผู้รับประกันภัยให้เรียกเบี้ยประกันภัยสูงขึ้นอีกหรือให้บอกปิดไม่ยอมทำสัญญา หรือว่ารุ้อยู่แล้วแถลงข้อความนั้นเป็นความเท็จไซ้ท่านว่าสัญญานั้นเป็นโมฆียะ

ถ้ามิได้ใช้สิทธิบอกกล่าวภายในกำหนดเดือนหนึ่งนับแต่วันที่ผู้รับประกันภัยทราบมูลอันจะบอกกล่าวได้ก็ดี หรือมิได้ใช้สิทธินั้นภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันทำสัญญาก็ดี ท่านว่าสิทธินั้นเป็นอันระงับสิ้นไป

^๒ มาตรา ๘๖๖ ถ้าผู้รับประกันภัยได้รู้ข้อความจริงดังกล่าวในมาตรา ๘๖๕ นั้นก็ดี หรือรู้ว่าข้อแถลงความเป็นความเท็จก็ดี หรือควรจะได้รู้เช่นนั้นหากใช้ความระมัดระวังตั้งจะพึงคาดหมายได้แต่วิญญูชนก็ดี ท่านให้ฟังว่าสัญญานั้นเป็นอันสมบูรณ์

^๓ มาตรา ๕๕ เมื่อมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้น เกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลใดตามกฎหมายแพ่งหรือบุคคลใดจะต้องใช้สิทธิทางศาลบุคคลนั้นชอบที่จะเสนอคดีของตนต่อศาลส่วนแพ่งที่มีเขตอำนาจได้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายแพ่งและประมวลกฎหมายนี้

^๔ บันทึก เรื่อง ทหารือปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการบอกกล่าวโมฆียกรรมสัญญาประกันชีวิต ส่งพร้อมหนังสือ ที่ สร.๐๖๐๑/๑๔๐๘ ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๒๑

^๕ มาตรา ๔๒ รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตเมื่อปรากฏแก่รัฐมนตรีว่าบริษัท

ฯลฯ

ฯลฯ

(๕) ประวิงการจ่ายเงินที่ต้องจ่ายตามกรมธรรม์ประกันภัยหรือประวิงการคืนเบี้ยประกันภัยที่ต้องจ่ายหรือคืนโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือจ่ายหรือคืนไปโดยไม่สุจริต

^๖ (๑) บริษัทผู้รับประกันภัยจะต้องดำเนินการเพื่อเจรจาตกลงค่าสินไหมทดแทนกับผู้เอา

กระทรวงพาณิชย์จึงชอบที่จะใช้ดุลพินิจพิจารณาไปตามหลักเกณฑ์และข้อเท็จจริงของเรื่องนี้ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์มีอยู่แล้วโดยใช้อำนาจตามมาตรา ๔๒ (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๑๐ จึงไม่มีปัญหาข้อกฎหมายที่จะต้องตีความ

(ลงชื่อ) อมร จันทสมบุรณ์
(นายอมร จันทสมบุรณ์)
เลขาธิการคณะกรรมการการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา
กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔

ประกันหรือผู้รับประกัน หรือผู้มีสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายโดยพลันด้วยความสุจริต ยุติธรรม และด้วยมารยาทอันดีงาม

(๒) บริษัทผู้รับประกันภัยจะต้องให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่ผู้เอาประกันภัย หรือผู้รับประกัน หรือผู้มีสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายตามควรแก่กรณี เพื่อให้การเจรจาตกลงค่าสินไหมทดแทนเสร็จสิ้นไปโดยไม่ชักช้า

(๓) เมื่อบริษัทผู้รับประกันภัยจะต้องสืบสวนสอบสวนหาข้อเท็จจริงใด ๆ จะต้องดำเนินการโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะกระทำได้

(๔) ในกรณีที่มีการโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องค่าสินไหมทดแทนเกิดขึ้น บริษัทผู้รับประกันภัยจะต้องแจ้งให้ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับผลประโยชน์หรือผู้มีสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายได้ทราบอย่างชัดเจนถึงฐานะของเขาทุกระยะ

(๕) ในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกัน หรือผู้มีสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายได้ชี้แจงข้อเท็จจริง เรียกร้องหรือยื่นข้อเสนอใด ๆ บริษัทผู้รับประกันภัยจะต้องรับพิจารณาและตอบชี้แจงโดยพลัน

(๖) เมื่อได้ตกลงเกี่ยวกับค่าสินไหมเรียบร้อยแล้ว บริษัทผู้รับประกันภัยจะต้องดำเนินการตามข้อตกลงโดยไม่ชักช้า